

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSU GODIŠNJE K 14.—,
POLUODIŠNJE I TROMJESÉČNO SURAZMJEÑNO, MJESEČNO
K 120.— POJEDINI BROJ 10 PARA.— OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871.

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBĆIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNJI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISKAR: HRVATSKA ZADRŽUĆA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, 8. RUVNA 1914.

BR. 91

ZAROBLJENO 4.000 SRBA. Lijevo krilo Dankla u boju. - Inače mir.

4.000 Srba zarobljeno.

Beč, 7. rujna. Vojno zapovjedništvo objavilo je danas dnevnu zapovjed, u kojoj saopćuje se, da su Srbi pokušali istočno od Mitrovice prodrijeti na naše zemljiste u Hrvatsku (Srijem). Pri tome su naše čete zarobile 4.000 Srba, kao što i mnogo srpskog ratnog materijala.

Još jedan uspjeh

Danklove vojske.

BEĆ, 7. rujna. Iz ratnog novinskog kvartira javlja se službeno:

Kako je iz već javljenih ponovnih bojeva poznato, proti vojsci generala Dankla neprijatelj je namaknuo željeznicom nova velika pojačanja. Jedna posebna grupa naše vojske, pod zapovjedništvom feldmaršallajntanta Kestraneka, žestoko je napala Ruse te ih u krvavom boju potisnula. Pri tome je zarobljeno dalnjih 600 Rusa.

Mir na ratistima.

Beć, 7. rujna. Osim već javljenog uspjeha feldmaršallajntanta Kestraneka, inače na obim ratistima — proti Rusiji i proti Francuskoj — vlasta, u koliko je poznato, i danas relativni mir.

KRONIKA.

Kakove su nakane Engleske u sadašnjem ratu, tumači nam engleski pisac Capel Cure, kada veli:

„Englezka je čvrsto odlučila, da ide do kraja u ovom ratu, pak se priprema za nj, kao da bi to mogao biti drugi sedmogodišnji rat. Engleska je priravnala žrtvovati za taj rat i posljednji novčić i izcrpiti svu vrelu svoga carstva. Lord Kitchener je bez ikakve rezerve predviđao mogućnost, da bi saveznici (t. j. trojni sporazum) mogli

imati s početka težih neuspjeha, a Njemačka velikih pobeda i da će ona doći makar i do Pariza. No sve to neće ni najmanje promijeniti odluku. Englezka hoće da ide do kraja. Englezka hoće da uništi njemačku mornaricu, koja je jedna trajna grožnja i pogibelj; Englezka hoće da uništi ne Njemačku, nego vojnici stranku, koja se dočepala vlast u Njemačkoj i koja predstavlja trajnu pogibelj za svjetski mir.

Učinjeno je da se u Beču, 7. rujna. Vojno zapovjedništvo objavilo je danas dnevnu zapovjed, u kojoj saopćuje se, da su Srbi pokušali istočno od Mitrovice prodrijeti na naše zemljiste u Hrvatsku (Srijem). Pri tome su naše čete zarobile 4.000 Srba, kao što i mnogo srpskog ratnog materijala.

Lijepo si sve to sreću. Cure zamisli, tek zaboravlja jednu: da čini rauh bez krämara.

Srbija je Crnogoru dugo morala sklanjati, da se lati oružja. Dali joj je 5 milijuna dinara u gotovini i mnogo oružja, municije, haljina i provijanta. Rusija je obećala žita i novaca, no da sada nije još ništa stiglo. Bez već pomoći Crnogora mogla jedva 10.000 momaka mobilizirati.

Vojnska se podijelila u tri dijela: sjeverni zapovjednik general Martinović, sjevero-zapadni general Janko Kvitocić, a jugozapadni (Lovćen) sam kralj Nikola.

Odliko se internacionali odjeli ostavili Albaniju, Crnogora se bavi mišljom, da zaposjedne Skadar, što će joj bez dvoje u lako poći za rukom, jer je Skadar bez obrane.

SRPSKA VLADA OBJEOLANILA JE SAOPĆENJE O GUBITCIMA U BOJEVIMA KOD VALJEVA TE PRIZNAJE, DA JE U TIM BOJEVIMA PALO OKO 17.000 SRBA.

Rimska „Gazzetta del Popolo“ ustaje odlučno proti lažima novinstva trojnom sporazumu te veli, da se London i Pariz bezstidno bore za palme lažive štampe.

Njemačkih dobrotvora prijavilo se već jedan i po milijunu, tako da je popisivanje zaključeno.

„Novo Polskie“ javlja, da su njemačke čete unišle već 20. kolovoza u Lodž i da su zaposjele svu susjednu mjestu. Na pruzi Koluski-Kiele kreću vlakovi s njemačkim nadpisima. Njemačke čete preše su preko rijeke Pilica i došle do općine Radosyvice, gdje su se sastale s našim četama.

Položaj Antwerpena (Anversa) sve je više ugrožen od njemačke vojske. Mechelen, koji leži sjeverno od Briseleja na po putu do Antwerpena, Belgijanci su sami napustili.

Princ Wied ostavio je Albaniju; tobože ide na dopust. Ustaše suđu s gospodari pošto međunarodnih četa i onako nema. Tek je pitanje, kako će se pogoditi sa međunarodnom kontrolnom komisijom. Wied je kraljevao u Albaniji 6 mjeseci.

Pošto je marokanska vlasta gotovo otjerala poslanike Austrije i Njemačke u Tangeri, Austrija i Njemačka prosvjedovaše

proti tome, jer Maroko nezavisna država pod međunarodnom koutrolom.

Rimski „Giornale d'Italia“ donosi jedno pismo iz Pariza, u kojem se kaže, da parizilje očekuju dolazak Nijemaca u Pariz za 10. ov. mј. Strava raste, a revolucija se bliža.

Prava novinskih vijestima, ratne pripreme Turske toliko su uznapredovane, da se može još ovoga tjedna očekivati, da će buknuti rat između Rusije i Turske. Na samoj kavkazkoj granici: Turska raspolaže sa 120.000 vojnika, koje je ondje koncentrirala.

Iz Stocholma javljuje, da je ruskog vlasti izgnala iz Besarabije preko 30.000 Rumunja.

Iz Egipta dolaze glasovi, da je Engleska odredila, jednu flotu malih krstaša i torpedobroda da kratečim obala Sirije i Palestine, jer se glasa, da Turska priprema u Siriji vojsku za upad u Egipat.

Brzjavni spoj između Pariza i Londona bio je od njemačke vojske uništen.

Bivši ruski ministar predsjednik grof Witte pozvan je naglo u Petrograd. Jedni vede, da će naslijediti ministra predsjednika Gorenjkinu, dočim drugi drže, da mu je određena jedna važna diplomatska misiona.

Prava saopćenja guvernera istočne Pruske, ruske vojske oko rijeke Narev nema više. Uništeni su zborovi: osmri, petnaest, dvadeset, te počasno: osmri, dočim druga polovica ovoga te prvi vojni zbor spasiše se uz težke gubitke. Topova je ta ruskog armada izgubila 400—500.

„Neues Wiener Tagblatt“ dobiva službeni vijest iz Praga, da je redarstvo ugasilo vodju čeških nač. socijalista Klofača.

U nedjelju je obavljena krunitba pape Benedikta XV. Prisutstvovahu kardinali, biskupi, diplomat, rimski patriciji i mnogo naroda.

RATNE USPOMENE

Doživljaji mnp. o. A. Bukića.

V.

Sjeverni kolodvor u Bruccelles-u je i velika zgrada; ali koliko god bila prostrana, na mome dolasku nadjelo je prepun svijeta, koji pratilo vojnike što sa svih strana vrvili. Jedva se protuhal, da dobijem kartu, pak odmah pogio u voz, jer sam se bojao ostati bez mesta.

Sa mnom je u vozu nekoliko vojnika i dva Nijemca, koji moraju u domovinu. Promatram vojnike pak ih napokon upitah, kamo će. Odgovaraju, da idu u Lüttich. Neki od njih izgledaju bezbrzni, a to su bili gradski bećari, koji, da i poginu, ne bi imali za čim žaliti; dok drugi oci su obitelji i seoska čelad, pak ih pomislio na možebitnu skoru smrt teško

muči. Sa mnom je jedan, koga do-pratila supruga sa djetetom u naručju. Gutu suze, što mu na oči naviru; ali ne može od žalosti ni da govori. Spomeni li mu Nijemca, rado ide, da se proti njemu bje; nu kad bacit pogled na nejačku, koji je tu još pred vozom i smijući se pruža svoje ručice prama njemu, nešto kô obruč dušu mu tiši i on izlazi van, da u poljupcu nevi-nača otjera crnu slutnju, koja mu dušu muči. Dva moja suputnika Nijemca i ja nijesmo mogli da gledamo taj prijazni, da ona nam je jedan, koga do-pratila supruga sa djetetom u naručju. Gutu suze, što mu na oči naviru; ali ne može od žalosti ni da govori. Spomeni li mu Nijemca, rado ide, da se proti njemu bje; nu kad bacit pogled na nejačku, koji je tu još pred vozom i smijući se pruža svoje ručice prama njemu, nešto kô obruč dušu mu tiši i on izlazi van, da u poljupcu nevi-nača otjera crnu slutnju, koja mu dušu muči. Dva moja suputnika Nijemca i ja nijesmo mogli da gledamo taj prijazni,

nici, koji dolaze s ratišta, jer da je za nekoliko sati primirje, za pokopanje mrtvih. Popogjem nešto bliže, da razvidim uzrok vike, kad to vojnici donesnoše s ratišta dvije pruske kacige i jednu poručničku sablju, kao dokaz da Nijemac nije pobijetlj. Lako je pojmiti, kako je to uspalo svjetinu, koja u slavlj udraptila vojnike u grad, da tu sav grad dade oduška svome veselju. To je meni dobro došlo, jer je tako neopâženo prošla moja osamjilenost.

Oko 6 sati spremao se vlak put holandeške granice i ja bez okljevanja skočim u voz, gdje se, između ostalih, namjeri na jednoga, na oko prostoga trgovca, jednu gospogiju i jednoga vojnika. To spominjem, jer sam se osobito s prvim i zadnjim zanimalao. Gospogija pak, kojoj je muž topnik u Lüttichu, ku prava kćer Evina, udarila u jadikovke, želeti utjehe, što sam joj udovljio sa nekoliko općenitih riječi. Trgovac pak, odmah s početka, počeo me mjeriti. Onako ispod oka sam opazio tu njegovu sumnju i upustih se s njime u razgovor i rečim mu čisto odakle sam, pa žaleći Belgiju, kazah mu, da sam već dvije godine bio u njoj, te da je ne mogu zaboraviti. Da ga utvrdim u onome što govorim, pokažem mu svoje papire, koje je ponovo pregledao, tako te sam posumnjao, da je morao biti kakav pouzdanik begijske vlade, poslan da pazi na putnike. Srećom uspjelo mi je osvjeđeni ga i na rastanku odveć se ljubezno samnom oprostio. Vojnički pak, koji je takogjer s nama bio, borio se pod Lüttichom i neznam s koga uzroka bio je poslan kući za jedan dan, te se sad vraćao na bojište. On nam prvi kaza, da je glavna utvrda u Lüttichu već pala i izražavaše bojazan, da ni ostale utvrde neće dugo izdržati. Morao je pripadati socijalističkoj stranci, jer je počeo napadati na velikaše, što oni ne idu u rat; i ako dogru, to su u zadnjim redovima, dok prosti svijet mora ginuti. Počeo nešto kazivati, kako je megju časnicima u Lüttichu opazio neku vrstu izdaje, jer da nijesem vršili svoju službu kako treba. To je govorio nekako uvijeno, da ga nisam mogao pravno razumjeti. Možda se je bojao okolnih vojnika, da ga ne opupe.

Napokon se približao Hammond, zadnja stanica na granici Belgije i Holandije, gdje sam imao izaz i jedan četvrt sata pješke do bližnje holandske stanice poći, o čemu drugi put.

Poljaci na raskršću.

Pod naslovom „Ozbiljne misli proti centralnoj organizaciji Poljaka“ donosi beseda „Die Information“ slijedi sastavak:

"Bilo je nama milije, da sè namjesto vanredno komplikiranjo i. zv. centralnoj poljačkoj organizaciji predao vrhovnu organizaciju i vodstvo narodnog odpora u ruke kakovu malenu odboru, koga bi se imalo stvoriti po mogućnosti samo od mjuževa, što stoji podaleko od svakoga strančarstva. Nažalost, pogreška je jednom učinjena. No mjerodavni čimbenici moraju sad za tim težiti, da izluči sve sičušne stranačke zadjevice, pa da sve sile posvete dobroj zajedničkoj poljačkoj stvari. Bilo bi nam prije svega mnogo draže, da su s vsepoljski zaustupnici upotrijebili mirniju i razboritiju takliku! Te vriedi osobito i da s vsepoljske pozudanike iz ruske Poljske, koji ni sad još neće da uvide, da nije dopustivo i da je to samo u prilog Rusiji, kad bi se već sad zahtjevalo izjavu od vlasti, što se bore protiv Rusije, gledaju budućeg priključka ruske Poljske. Što se iza toga zahtjeva krije, to je jasno; to je sičušna politika repressija protiv t. zv. zakona o izvlazbi u Poznanjskoj i protiv pruske izseljeničke politike.

Svepoljaci hoće jednostavno da izkristi položaj u tu svrhu, da postave priključak i Austro-Ugarskoj tao conditio sine qua non za svoj ustanak protiv Rusije, no zaboravljaju, da bi ova metoda znala isto tako suvišnu, kao što ovaj čas i neputnu tvrdcu protiv Njemačke! Stojimo li mi pred kobnim ostatkom one stare poljačke tvrdoglavnosti, radi koje je ponosno nekadašnja poljačka država propadala i konačno propala? Nema nikakve sumnje, da Njemačka vodi ovaj rat protiv Rusije radi sasna drugih interesa nego li za to, da si k Poznanskoj, s kojom i onako ima već dosta posla, priključi i kongresnu Poljsku, s kojom bi imala još više posla.

Svepoljacima bismo mi dali jedan vrlo ozbiljan savjet: O gospodi se svedobno prinosio glas njihova rusofilstva; da li pravom ili ne, to se još točno ne zna. No jedno stoji: sad je za gospodu Svepoljake nastupio čas, kad moraju priznati boju. Svaku dolje krvnjane smrati će se kao rusofiski manevar. Jesu li gospodi Svepoljaci u istini za oslobođenje kongresne Poljske od Moskovskoga, jarmu tada na noge proti Rusiji! Stavljati kakovih ujetja, na to nemaju gospoda Svepoljaci nikakova prava! Oni neka najprije pruže jasan dokaz, da njihova akcija ne ide za tim, kako bi pomogli Rusiji.

Domaće vijesti.

Uapšenja stranačkih pravaka u Zagrebu. Zagrebački poluslužbeni "Jutarnji List" javlja: Pred četraest dana uapšeni su ovdje poznati zagrebački odvjetnici i bivši narodni zastupnici dr. Dušan Popović i dr. Srgjan Budisavljević. Obojica su stavljena u istražni zatvor, a protiv njih je povedena istražna. Dr. Popović i dr. Budisavljević uložili su protiv svog istražnog zatvora utok na banski stol, ali taj utok još nije riješen.

Dalje su zatvoreni: dr. Gjuro Šurmin, dr. Ivan Lorković i dr. Lazar Car. U Šurmina su navodno kod premetačine našli dosta materijala, koji ga kompromitira.

Razput srpskih organizacija. Srpska sokolska družava u Osijeku i Đalu bila su raspuštena.

Sve tri srpske stranke u Ugarskol raspušteli su se i obustavile svako djelovanje.

Osnivanje zajmovnih blagajna. Vlada namjerava, da se dade na osnivanje zajmovnih blagajna, kakve su od početka rata osnivali po Njemačkoj. U svim većim gradovima osnovati će se takove blagajne, koje će davati priopćom na vrijednost i na robu. Ukupno će se staviti na raspolažanje za takove zajmove 500 milijuna kruna za Austriju, a 300 milijuna kruna za Ugarsku. Blagajne neće plaćati u gotovom, nego u bonovima od 25 kruna, 50, 250 i 500 kruna. Te bonove izplaćavati emisiona Banka i državne blagajne, a i općinstvo morat će ih smatrati za novčani papir. Dospjelost bit će im na šest mjeseci ili na godinu dana. Ove blagajne neće podupirati mjenice, nego će u tu svrhu biti osnovane Ratne Blagajne ili Banke za ratnu vjeresiju. U upravama zajmovnih blagajna bit će u ostale i predstavnici vjereskih zavoda, trgovачkih komora i drugih trgovачkih udruženja. Kapital zajmovnih blagajna namaknut će banke, veliki industrijalci i drugi. Svaka blagajna morat će imat glavnici najmanje od 5 ili 10 milijuna kruna.

Vrijednost životnog osiguranja za smrt u ratu. Kronborg, u svom putokazu o osiguravajućim društvima u Austriji, djele, u pitanju smrti u ratu, osiguravajuća društva, koja djeluju u Austriji, u četiri

skupine. Društva "Beamteneverein", "Germäia", "Gotha" isplaćuju čitavu osigurani svetu, ako osiguranik poginje u ratu, bez ikakva doplatka i bez obzira na visinu osigurane svete; polovicu svete isplaćuju, bez doplatka i za svaku svetu, društva "Allianz", "Hungaria", "Mährische", "Universal", "Wiener", "Lebens und Rentenvers Anstalt". Bez ikakvih doplatkih isplaćuju do 10.000 osigurane svote Croatia, Slavia, Praha, Janus, Krakauer, Fransylvania, Böhm, Allg. A. G., i Concordia; do 20.000 osigurane svote isplaćuju Anker i Phoenix; do 30.000 Donau.

Bez doplatkih plaćaju polovinu osigurane svote, ako ova ne premašuje 5.000 kruna, Herceg-Bosna, Riunione itd. Ima pak društva, kao Foncire, Union, Generali itd., koje isplaćuju u slučaju smrti u ratu samo uz obplatku ili uz posebnu premiju ili uz obplatu kapitala ili prama ugovoren sporazum.

Dubroračka Plovitba produžuje svoju vožnju iz Trsta u Dalmaciju, tako da će njeni parobrodi putovati sve do Dubrovnika.

PUTNIK ZA DALMACIJU

za jednu bečku eksportnu kuću
po mogućnosti za silničarje
- prima se odmah.
- Uzima se u obzir samo vje
- Šta čestita osoba.

ADRESA:

ROSENBERG
Hotel Troccoli -- Split.
Beč VI., Mariahilferstrasse 170.

PRŠUTA

-- PRVE VRSTI --
PRODAJE PO K 2.60 KG.

NIKOJURKOVIĆ
SKRADIN.
8-10 -- 8-10

P. T.

Častimo se staviti do znanja svakoj cijenjenoj osobi, da smo već od davnina osnovali klesarsku zadrugu pod naslovom:

-- PRVA SPLITSKA
KLESARSKA ZADRUGA

registrirana na ograničeno jamčenje
-- U SPLITU. --

Zadruga obavlja svakovrste klesarske radnje bilo u mramoru ili kamenu uz najpoznatije uvjete.

Osobitom preciznošću izrađuje živjene, balastre, krislonice, nadgrobne spomenike itd. u najmodernijim sloganima. Skladište je obiskrbljeno sa mramornim materijalom, također mramornim pločama za pokucistvo. Buduće je ista providjena izvršnim radnim stilama i dovoljnim kapitalom, to je u stanju svaku naruču brzo i tačno izvrsiti na podpuno zadovoljstvo gg. naručitelja.

Na zahtjev šalje nacrte, uzorke materijala, kao što i sve upute i razjasnjenja.

Preporuča se uglednom občinstvu i prepoštovanom svećenstvu, da ju počaste svojim cijenjenim naručbama.

UPRAVA.

PREDPLAĆUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“.

MLJEKO: kravje i ovčje,
čisto, naravno i sterilizirano, prodaje po 40 para litar,
Uzorna Mljekarna J. Drezga.

Na znanje onima, koji sebe ili djecu na život osigurati žele. Prijе nego se osiguraju kod tudižih zavoda, neka dadu prvenstvo našem jedinom domaćem zavodu

„CROATIA“

koji ima razne cienike uz povoljne uvjete; razjašnjenja i upute rado daje Zastupstvo

KOPANI & MILKOVIC
-- ZADAR :: DALMACIJA. --

Zavod takodje preuzima osiguranja proti požaru.

KNJIGOVEŽNICA

Hrvatske zadružne
tiskare u Šibeniku ::

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUGI).

UVEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPA- DAJUĆE RADNJE.

CIENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA
I SOLIDNA.

Svatko mora da pogodi!

400.000 i 200.000 franaha iznose glavni zgoditi

VELIKA ZLATARIJA
G. J. PLANČIĆ
Vis - Starigrad - Velaluka
-- ŠIBENIK. --

Remington Standard

Jedan milijun pisačih strojeva

u porabi.

Model X i XI.

-- BEZ KONKURENCIJE --

Podpuno

amerikansko pokuštvo

GŁOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 I kat
Telefon br. 17-70.

NAJMODERNIJE POSJETNICE
IZRADJUJU
HRVATSKA ZADRŽNA TISKARA U ŠIBENIKU
U. Z. S. O.

PRVA HRVATSKA ŠTUKATERSKA RADIONA
u SPLITU. — Put Grobišta kod Sv. Ante

J. D. Dragičević, J. Ružić i A. Ružić

Opskrbila je svoju radionu sa svim modernim strojevima i alatom koji potrebljuju za štukaterski zanat, te proizvadja razne Spomenike, praonice, kupatila i krstove, te stupove našlove za terase, kipove itd. Suviše proizvadja razne vrsti pločica Mozaik u različitim bojama, te ploče u presi u raznim narisima i u raznim narodnim bojama. Proizvadja cijevi u svakom obliku i promjeru od 10 do 60 centimetara premjera. Proizvadja stepenice u raznim bojama Mozaika, te svake vrsti dimnjaka i krovnih vijenaca.

Prodaje svakovrsni istučenog Mramora za Mozaik te cementa i sadre itd. Cjenici po zahtjevu se salju budava i franko.

— Ne boji se nikakve konkurenčije. —
— SVOJ K SVOMU! —

HRVATSKA ZADRŽNA TISKARA ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM
(Dr. A. DULIBIĆ I DRUGI)

OBSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOJ SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKE STRUKU ::

IZRADJUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVACKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVACKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJENČANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRTRNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBĆINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA.

Raznovrstne, umjetnički izradjene koralne uresne nakite izradjuje

RIBARSKO - KORALJSKA ZADRUGA U ŠIBENIKU.

Radiona i izlozi nalaze se na obali kraj perivoja.